

Motion till riksdagen 2019/20:2513

av **Hans Rothenberg (M)**

Förtal

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förtalslagstiftningen med utgångspunkten att allmän åklagare i ökad utsträckning bör driva förtalsmål och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för enskild person att driva enskilt åtal avseende förtal och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Förtal kan vara illasinnat och lögnaktigt tal om någon, utan vederbörandes vetskap och vanligen i syfte att direkt skada. Att sprida sanna budskap bedöms också som förtal även om det inte är uppenbar avsikt att den enskilde inte ska drabbas av det. Förtal klassas som ett brott och straffet är vanligtvis böter. Den som döms för grovt förtal kan få böter eller fängelse i upp till två år.

En uppgift kan dock anses försvarlig att lämna om den har högt allmänintresse. Så kallade offentliga personer, som genom att ha förtroendeuppdrag eller vara kända på annat sätt, har ofta ett högt allmänintresse vilket innebär att de i högre grad får finna sig i att utsättas för granskning och kritik på ett sätt som okända personer inte behöver göra. I tryckfrihetsmål är det dessutom en grundregel att den vinnande parten kan kräva motparten på sina rättegångskostnader - inte sällan miljonbelopp - vilket ofta avskräcker från att starta en tryckfrihetsrättegång.

Grundregeln är att åklagare inte väcker åtal för förtal, grovt förtal eller förolämpning. Initiativet till åtal landar istället hos den person som anser sig ha blivit utsatt för ett sådant brott. Bland undantagen märks då brottet riktat sig mot någon som är under 18 år eller att brottsoffret gjort en brottsanmälan. En andra förutsättning är att åtal ska anses vara påkallat från allmän synpunkt. Det krävs inte alltid stor spridning utan i vissa fall kan brottet bedömas vara särskilt allvarligt om påståendena lämnas till personer som känner vederbörande.

Den svenska förtalslagstiftningen har många år på nacken och utgår från förutsättningar från en annan tid då informationsspridningen var mycket långsammare och vanligtvis nådde en mer begränsad publik, än vad som är fallet i dagens utpräglade informationssamhälle. Numera då såväl det offentliga som det privata samtalet med lätthet kan spridas vidare till internets alla plattformar, blir tillgängligheten i praktiken obegränsad. Samtidigt blir också följderna av det upplevda förtälet betydligt mer dramatiska än vad som tidigare varit fallet.

Magnituden av denna massiva och snabba informationsspridning kan för den enskilde som berörs medföra påtagliga, om inte rent av förödande konsekvenser, då möjligheterna för vederbörande att i sammanhanget värja sig, i det närmaste blir obefintliga. Än svårare blir det att finna en framkomlig möjlighet att juridiskt döma av ansvarsfrågan då trösklarna för en enskild att driva förtalsmål är så höga att allmän åklagare utifrån rådande praxis endast undantagsvis tar upp slika ärenden. För den drabbade återstår då att driva ett enskilt förtalsmål, vilket är både resurskrävande och empiriskt visat sig mindre framgångsrikt. Dessutom står de möjliga påföljderna för den som döms sällan i proportion till målsägarens upplevda skada. Därför är rättegångar om förtal och grovt förtal ovanliga i Sverige.

Utifrån ovan nämnda beskrivning finns det ett uppenbart behov av att se över förtalslagstiftningen med utgångspunkterna att förändra rådande praxis och göra det möjligt för allmän åklagare att i ökad utsträckning driva förtalsmål samt att underlätta för enskild person att kunna driva enskilt åtal avseende förtal.

Hans Rothenberg (M)